

Зінорук Максим Миколайович

*аспірант кафедри приватного та публічного права,
Київський національний університет технологій та дизайну (м. Київ)*

Науковий керівник – д.ю.н., проф. Діордіца І.В.

АМБІВАЛЕНТНІСТЬ ДЕРЖАВНОЇ БЕЗПЕКОВОЇ ПОЛІТИКИ

Сучасна політика є складною та багатогранною. Вона має прояв у різних сферах життєдіяльності, утім важливою складовою, яка поєднує усі сфери до однієї системи, є безпека. Виникає потреба у формуванні єдиної та несуперечливої системи, в рамках якої б дана безпека була реалізована чітко, системно та послідовно. Такою системою є політика – державна безпекова політика.

У переважній більшості наукових публікацій свого часу акцент здійснювався на дослідженнях різноманітних питань національної безпеки. Таким чином набули свого розвитку строкаті дослідження у сфері національної безпеки, розроблення категорійно-понятійної системи, вивчення складових, принципів та систем забезпечення національної безпеки.

Утім нами встановлено певну розмитість поняття національної безпеки, яка фактично охоплює усі сфери життєдіяльності: до питань національної безпеки включають як захист об'єктів стратегічної інфраструктури, так і забезпечення чистоти на вулицях; як забезпечення кібербезпеки, так і реалізацію завдань цифровізації тощо.

Формулюємо *проміжний висновок*: тематика державної безпеки не стала вагомою складовою ані політичних, ані правових досліджень. Через це правові засади забезпечення державної безпеки і питання правового регулювання державної безпекової політики є не достатньо дослідженими, особливо з урахуванням війни РФ проти України та існуванні екзистенційних загроз передусім державній безпеці.

Відмітимо, що змістоутворюючою складовою війни є саме знищення Української держави, державного суверенітету, державної нації і всіх атрибут державності: конституційного ладу, територіальної цілісності та недоторканності, обороноздатності, державної, економічної та інформаційної безпеки України.

Відтак питання забезпечення державної безпеки нині мають свою практичну значущість, а отже потребують сучасних правових досліджень, метою яких є вироблення усталеної системи аксіом щодо правового регулювання державної безпекової політики.

Відзначимо, державна безпекова політика має двосторонній, амбівалентний характер: з одного боку вона виступає складовою державної політики національної безпеки; а з іншого є частиною державної правової політики. Зміст спрямованості державної безпекової політики визначається спектром виконуваних в її рамках завдань:

- гарантування державного суверенітету;
- творення державності;
- забезпечення конституційного ладу;
- забезпечення територіальної цілісності України;
- забезпечення стійкості оборонного, економічного і науково-технічного потенціалу;
- забезпечення кібербезпеки;
- забезпечення інформаційної безпеки;
- забезпечення безпеки об'єктів стратегічної інфраструктури;
- забезпечення державної таємниці і службової інформації;
- формування механізмів ефективної взаємодії (в тому числі й інформаційної) інституційної системи і та інститутів громадянського суспільства;
- гарантування реалізації прав і свобод людини і громадянина;

- формування механізмів балансу складових національних інтересів: інтересів держави, особи і суспільства;
- зміцнення зв'язків і взаємодії між керуючими і керованими.

Відтак, на сучасному етапі державна безпекова політика України покликана забезпечити передусім збереження держави і державності, адже поза цього контексту дискусії щодо громадянського суспільства, прав і свобод українських громадян не матимуть сенсу. Поза контекстом існування держави реалізація прав українських громадян неможлива. З іншого боку саме в контексті реалізації державної безпекової політики стає можливою ефективна правозастосовна діяльність.

Наразі превалювання розмитого розуміння змісту національної безпеки призвело до того, що кібербезпека, трактується як об'єктом національної, так і об'єктом державної безпеки. Більше того, в рамках КК України, розділу 1 взагалі такі поняття суто державознавчого змісту, як то: державна зрада, повалення конституційного ладу, захоплення державної влади, порушення територіальної цілісності тощо належать до розділу „Злочини проти основ національної безпеки України”, тобто злочини проти держави.

Суто з догматичних позицій даний розділ за змістом охоплює злочини проти держави, а не проти „основ національної безпеки” держави. Адже здійснений нами формально-юридичний аналіз дав можливість стверджувати, що в українському законодавстві відсутнє легальне визначення поняття „*основи національної безпеки*”. Це наперед ставить під сумнів точність назви даного розділу. Адже будь-яка легальна дефініція має характеризуватися чіткою визначеністю передусім її складових описових ознак. Таких ознак в законодавстві не встановлено.

Також звертає на себе увагу і певна неточність окремих формулювань: не може бути національної безпеки держави, або національної безпеки особи чи то суспільства. Адже саме в органічній єдності, безпека держави, особи і суспільства утворюють новий феномен — національну безпеку. В

аналогічному контексті слід вділяти і рівні правового регулювання безпеки: держави, суспільства та особи.

Переконані, і це має бути віднесено до наукової новизни: Розділ 1 КК України слід назвати „Злочини проти Української держави”.

Зважаючи на провідну роль права, переконані, що в рамках правової доктрини має бути вироблена *правова концепція державної безпеки* і легітимовано базові постулати відповідної *державної політики*. Корисними в даному аспекті вважаємо дослідження етапів еволюції наукової думки щодо тлумачення державної безпеки, спираючись на аналіз і синтез передусім вітчизняних наукових джерел. Адже коли йдеться про державну безпеку України, маємо послуговуватись національним надбанням, джерелами українського права, історико-правової та політичної думки. Це, на наш погляд, сприятиме більш адекватній картині розуміння етапів становлення як самої правової думки, так і феномену державності і відповідної політики, що забезпечувала б її розвиток, утвердження, творення і маніфестацію – державної безпекової політики України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Feldman S., Zaller J. The Political Culture of Ambivalence: Ideological Responses to the Welfare State // American Journal of Political Science. 1992. Vol. 36. № 1. P. 268–307.

2. Lorenz-Meyer D. The Politics of Ambivalence. Towards a Conceptualisation of Structural Ambivalence in Intergenerational Relations. London : London School of Economics, 2001. 46 p.

3. Johnson A. Ambivalence, Political Engagement and Context // Political Studies. 2014. Vol. 62. Is. 3. P. 502–521.

4. Оптимізм і песимізм: амбівалентність українського соціуму в духовному і матеріальному вимірах: Матеріали XVI науково-практичної конференції. Київ: ВНЗ «Національна академія управління», 2018. 144 с.